

Tipstelefon: 77 61 05 00 Sentralbord: 07760 E-post: tips@nordlys.no

SETT FRA NORD

Sjefredaktør: Anders Opdahl

NORDLYS arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presseskikk. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen i pressetiske spørsmål. Adresse: Primstengt, 1, postboks 46, sentrum, 0101 Oslo. Telefon 22 40 50 40, telefaks 22 41 19 90.

Fravær i skolen

Utdanningsdirektoratet anbefaler at videregående elever som har mer enn 15 prosent fravær ikke bør få standpunkt karakterer. Direktoratet går derfor inn for et treårig prøveprosjekt for å finne ut om en slik fraværsgrense fører til mindre fravær i skolen.

- Vi vet at det er en veldig tydelig sammenheng mellom fravær og frafall i skolen, sier stortingsrepresentant Henrik Asheim (H) til TV 2. Også Arbeiderpartiets Trond Giske har signalisert at det bør gjennføres en fraværsgrense i videregående skole. Det hører med til historien at det var Kristin Halvorsen (SV) som fjernet den praktiserte grensen da hun var kunnskapsminister i den odgrønne regjeringen, hvor forøvrig Giske også var statsråd.

Eleveorganisasjonens Kristoffer Hansen protesterer mot en klar fraværsgrense. Han mener det vil gå ut over elever som tross høyt fravær er gode i faget og har gjort alle lekser. Han viser til en økning i psykiske lidelser og andre sykdommer som gjør at folk ikke får sove om natten. Ifølge Hansen fører det til stress og at elever så blir hjemme fra skolen.

» På den annen side kan en klar fraværsgrense også virke mot sin hensikt.

Psykiske lidelser må selvsagt tas alvorlig. Helsetilstandene på skolene må ta fatt i slike problemer og koble inn øvrig ekspertise i helsevesenet. Men det blir feil medisin å godta skulk. En psykisk lidelse kan ikke behandles med plaster på såret. Da lurer vi både oss selv og den aktuelle eleven.

Eleveorganisasjonen er heldigvis på kollisjonskurs med brorparten av dem som har uttalt seg om forslaget til fraværsgrense. Et flertall av skoler og lærere går inn for å gjennføre kravet som ble fjernet i 2009. På den annen side kan en klar fraværsgrense også virke mot sin hensikt. For mange elever kan det bli en slags legalisering, at det oppfattes som greit å være borte fra skolen i inntil 15 prosent av skoledagene. Derfor vil det være nyttig om også dette aspektet blir undersøkt i forsøksperioden.

Vi merker oss en Sintef-rapport fra 2012 som forteller at halvparten av de spurte elevene hadde skulket minst en gang de siste månedene. Hver fjerde elev hadde i realiteten ugyltig fravær siden de løy på seg å være syke. På denne bakgrunn er det riktig å ha en klar grense for maksimalt fravær. Det må selvsagt være noen unntak, som for kronisk sykdom. Og så må det være et visst rom for skolene til å kunne tvise skjøn.

Denne saken handler i stor grad om å skape gode holdninger. Elever kan ikke bare komme og gå uten at det får konsekvenser. Det må også skilles bedre mellom gyldig og ugyltig fravær. Elevene i videregående skole har fått altfor stor åpning til å ødelegge egen skolegang. Det er en misforstått frihet.

Sjømatnæringens betydning og potensiale

De fleste er klar over at sjømatnæringen ikke er en subsidiert næring og vet forhåpentlig at den bidrar til betydelig verdiskaping, ikke minst langs kysten.

En fersk analyse fra SINTEF av verdiskaping og ringvirkninger basert på tall fra SSB kaster et nytt lys på veksten i næringens bidrag til den norske økonomien.

Verdiskapingen i sjømatnæringen vokser dramatisk mer enn gjennomsnittet i fastlands-Norge. Ti-gangen mot gjennomsnittet i fastlandsindustrien.

Den langsiktige utviklingen i verdiskaping i den norske økonomien, viser et dramatisk bilde (se figur). Det er en sammenlikning over 35 år mellom veksten i nasjonal verdiskaping i sjømatnæringen, fastlandsindustrien, og total verdiskaping (BNP) i Norge, både med og uten olje/gass.

Mens fastlandsindustrien ligger temmelig flatt over denne perioden, total fastlandsverdiskaping tredobles, og nasjonalt BNP inklusive olje/gass er 3,7 ganger høyere, så blir verdiskapingen fra sjømatnæringen tildoblet!

SINTEF-analysen har videreført en modell som ble introdusert av professor Torger Reve i prosjektet Et Kunnskapsbasert Norge.

Oppdateringen frem til 2013 viser at verdiskapingen i sjømatnæringen bare fortsetter sin sterke vekst i forhold til gjennomsnittlig vekst i BNP.

Utviklingen er trolig overraskende for de fleste, og viser med all tydelighet potensialet for videre vekst.

Produksjonsverdien har doblet seg på ti år.

På ti år har produksjonsverdien mer enn doblet seg, og er på 172 mrd. NOK med 2013-tall.

Sammenliknet med andre næringer er dette betydelig, men ikke minst er det spennende sett opp mot fremtidsscenarioer. For noen år siden kom en rapport fra Vitenskapsakademiet der man spådde at produksjonsverdien kunne nå 550 mrd. i 2050 «om alt slår til» som det ble sagt fra forskerne. Det har siden vært stillt en del spørsmål til dis-

se ambisjonene. Men Sintef-analysen gir en pekepinn på at det ikke er uoppnåelig.

Verdiskapingen per ansatt større enn gjennomsnittet av industri-Norge

Når det diskuteres hvilke næringer det «bør satses på» er verdiskaping per årsverk en viktig indikator, det sier mye om hvilken sektor som skaper de mest lønnsomme arbeidsplassene.

Der gjennomsnittet for fastlands-Norge er 0,9 mill. i verdiskaping per årsverk, har havbruksnæringen 3,1 mill., fiske & fangst 0,96 mill. og fiskeindustrien 0,75 mill. Havbruksnæringen har altså 3,5 ganger høyere verdiskaping per årsverk enn gjennomsnittet for fastlands-Norge. Arbeidsplassene i fiskeflåten ligger også over snittet.

Fiskeindustrien sliter fortsatt med lav lønnsomhet, men vi har tro på at innovasjoner og ikke minst effektivisering kan løfte fiskeindustrien.

Ringvirkningene utgjør stadig større andel

Sintef-analysen viser tydelig hvordan ringvirkningene sjømatnæringen skaper blir stadig viktigere, for produksjonsverdien, for verdiskapingen, og for sysselsettingen langs kysten.

Av samlet verdiskaping i sjømatsektoren utgjør ringvirkninger omtrent 40%, og det spesielt interessante er hvor stabil veksten er. Gjennom de siste ti år har verdiskapingen fra ringvirkningene av sjømatsektoren vokst med 8% per år. Mens det er variasjoner i kjerneproduksjonen, ikke minst på grunn av prisvariasjoner, øker verdiskaping gjennom ringvirkningene jevnt og trutt uavhengig av de sykliske svingningene i næringen.

Når sysselsettingen i sektoren har økt med 6.000 årsverk er det fra virksomheter tilknyttet næringen denne økningen særlig har skjedd. Nye næringer vokser frem langs norskekysten.

Selvsagt er ikke alt rosenrødt i sjømatnæringen. Som for alle andre næringer er det utfordringer som skal løses på de fleste områder, fra lønnsomhet i filetindustrien til hindre for vekst i havbruksnæringen.

Som en av svært få næringer vokser sjømatsektoren i den norske oljealderen. Fortsatt er den langt mindre, men basert på fornybare ressurser vil næringen være en viktig garantist for eksportinntekter og verdiskaping også etter oljealderen.

Hvor stor næringen kan bli er stor grad opp til næringen og norske politikere i samspill å bestemme.

For interesserte ligger SINTEF-rapporten lett tilgjengelig på FHF og Sintefs nettsider.

Det er selvsagt et legitimt standpunkt å være imot flyktningavtalen og å markere dette. Frp ville ikke vært det første fløypartiet som gjorde det. Men Frp nøyer seg ikke med markering, der i gården blir det bråk. De høylytt misfornøyde, Carl I. Hagen, Per Sandberg og Christian Tybring-Gjedde, representerer ikke alle i Frp. Flere, som Ullensakers ordfører Harald Espelund, mener Syria-avtalen er fornuftig.

DAGBLADET

Flyktningehjelpen og Norsk organisasjon for asylsøkere er skuffet over at Norge ikke øker innsatsen i nærområdene mer. De hadde håpet på en milliard ekstra. Det hadde vært på sin plass. Dessverre bidro de samme organisasjonene til å gjøre mottak av flyktninger i Norge til hovedsaken.

DAGENS NÆRINGS- LUV

VOKSER KRAFTIG: Verdiskapingen i sjømatnæringen vokser dramatisk mer enn gjennomsnittet i fastlands-Norge.

FOTO: SCANPIX